

CZU: 343.222:343.351(478)(094.4)

DOI: 10.5281/zenodo.7352682

DESPRE RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTU SPĂLAREA DE BANI SĂVÂRȘITĂ CU INTENȚIE INDIRECTĂ ȘI IMPRUDENTĂ

FLOREA Eugen,

doctor în drept, conferențiar universitar,
Catedra Drept Public, Universitatea de Stat din Comrat

Under Moldovan Criminal law the only possible form of guilt for the crime of money laundering is direct intent (purposefulness). The author of the article argues that this approach is not adequate because of the complexity of the crime in issue. The highly complicated, multistage and multidimensional mechanism of money laundering crime frequently involves third party participation whose knowing of the act as well as recklessness and negligence also present the level of social danger, which is enough to declare these forms of guilt as criminal. Thus, the author's proposal consists of amending Moldovan Criminal Code by including in it the article 243¹ titled "Breach of anti-money laundering rules". It will create a more coherent and robust system of legal protection against acts of legalizing criminal proceeds in the Republic of Moldova.

Key words: money laundering, intent, guilt, Criminal Code, Constitutional court, body of crime, negligence, obliged entity

Pentru penaliștii moldoveni nu este un secret că norma privind răspunderea pentru spălarea de bani din Codul Penal actual reproduce aproape textual prevederile convențiilor internaționale din acest domeniu, la care statul nostru face parte. Trecerea mecanică în legislația națională a prevederilor elaborate în sistemul de drept anglo-saxon a cauzat anumite dificultăți în interpretări teoretice, inclusiv în înțelegerea semnelor subiective ale spălării banilor. Potrivit lui V. Stati, sintagma „*trebuie să știe*” din dispoziția art. 243 CP al RM este „o grefă eșuată în corpul normei” privind răspunderea pentru spălarea de bani [1, p. 120-133]. Autorul consideră că această prevedere caracterizează atitudinea psihică imprudentă a făptuitorului, în timp ce fapta penală prevăzută de articolul în cauză, datorită scopului special și construcției legale sub formă de componentă formală, poate fi comisă numai cu intenție directă. Incompatibilitatea imprudenței cu indicarea scopului infracțiunii, cel puțin în cadrul aceleiași infracțiuni, a fost remarcată și de specialiștii români D. Lupascu și M. Mareș [2].

Fiind totalmente de acord cu argumentele exprimate de specialiștii din Moldova și România, credem că în opiniile exprimate este omis un moment extrem de important din punct de vedere criminologic. Considerarea spălării

banilor drept infrațiune săvârșită exclusiv cu intenție directă va reprezenta o simplificare deliberată a înțelegerii mecanismului complex și sofisticat al acestui tip de activitate ilegală, astfel afectând în mod direct eficacitatea măsurilor luate pentru contracararea unor astfel de manifestări socialmente periculoase. Uriașa schemă a „Landromatului” moldovenesc [3], larg acoperită în literatura occidentală[4], a lovit puternic reputația internațională a statului nostru, prezentându-l drept unul dintre cele mai mari centre internaționale de spălare de bani. Acest caz ar trebui să oblige autoritățile moldovenești să ia măsuri necesare pentru înăsprirea politicii penale cu privire la astfel de forme de activitate infracțională. În opinia noastră, în ceea ce privește legalizarea fondurilor dobândite de alte persoane pe cale penală, este nu doar admisibilă, ci și necesară aplicarea măsurilor de răspundere penală, atât pentru formele de comportament intenționat, cât și în caz de imprudență. Nu există nicio îndoială că în căutarea profiturilor multe instituții financiare și alte entități raportare îșînchid uneori ochii cu privire la posibile spălări de bani, fiind pe deplin conștiente sau cel puțin suspectând că există o posibilitate reală că ele se folosesc ca „spălătorii” pentru legalizarea fondurilor ilicite. Totodată, în momentul de față, invocarea imprudenței este un motiv suficient pentru a scăpa cu amendă în conformitate cu Legea Republicii Moldova „Cu privire la procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor” [5]. Tragerea la răspundere penală numai a celor făptuitori, care acționează cu intenție directă, exclude în mod deliberat din sfera de aplicare a legii penale un întreg strat de subiecți, care constituie o verigă importantă în realizarea intenției penale de a legaliza veniturile ilicite, fără a căror acțiuni legalizarea ar fi practic imposibilă sau cel puțin extrem de dificilă [6].

În acest sens propunem excluderea din lit. a) și c) alin. (1) al art. 243 CP al RM sintagmei „trebuia să știe” și completarea Codului penal al Republicii Moldova cu un articol nou, cu următorul cuprins:

Art. 243¹ CP al RM „Încălcarea obligațiilor în domeniul prevenirii legalizării (spălării) de bani”

Neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către o entitate raportoare, persoană publică, persoană cu funcție de răspundere a entității raportoare, persoană cu funcție de conducere de rang superior, precum și de către un angajat al unei entități raportoare a obligațiilor sale de prevenire a legalizării (spălării) de fonduri obținute pe cale criminală, care s-a soldat cu

*legalizarea (spălarea) acestor fonduri,
se pedepsește ...*

Această dispoziție, fără a încălca principiile fundamentale ale sistemului juridic național, completează art. 243 din Codul penal al Republicii Moldova, care prevede fapte săvârșite exclusiv cu intenție directă, creând astfel în legislația națională un element suplimentar al mecanismului național de prevenire și combatere a legalizării (spălării) de bani.

Spre deosebire de cazurile în care persoana legalizează bunurile pe care ea însăși le-a obținut pe cale criminală, (care pot fi săvârșite exclusiv cu intenție directă, ceea ce nemijocit reiese din indicarea scopului), sau în cazul aceluiași faptete comise prin complicitate, în cazul spălării neintenționate, scopul iese din afara dispoziției normei și, respectiv, nu este cerut pentru calificarea faptei. E necesar de menționat că absolut orice activitate umană conștientă implică stabilirea scopului. În caz de spălare imprudentă, scopul subiectului, de regulă, este dorința de a face profit cu orice scop, sau de a economisi fondurile, timpul și personalul necesar pentru a efectua acțiunile și verificările necesare.

Dispoziția normei propuse este formulată ca una de blanchetă și se bazează în întregime pe constatarea încălcărilor de către organele cu funcții de supraveghere prevăzute de Legea Republicii Moldova nr. 75/2020 „Cu privire la procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor”. La astfel de organe, conform alin 2) art. 3 din Legea indicată se atribuie:

- a) Serviciul de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor ;
- b) Banca Națională a Moldovei;
- c) Comisia Națională a Pieței Financiare.

Obiectul acestei infrațiuni îl constituie ordinea stabilită de respectare a normelor în domeniul prevenirii spălării (legalizării) de bani.

Latura obiectivă a infrațiunii prevăzute de art. 243¹ din Codul penal al Republicii Moldova poate avea forma atât acțiunilor active, cât și omisiunii și constă în fapte care constituie o încălcare a prevederilor Legii nr. 75/2020. Lista încălcărilor enumerată în Lege este completă și exhaustivă. Faptele juridice constatate de către organele cu funcții de supraveghere, cu condiția respectării normelor materiale și procesuale relevante, nu necesită probare suplimentară în cadrul examinării cauzei în judecată. Funcția instanței va fi doar stabilirea existenței (sau inexistenței) legăturii de cauzalitate între acțiunile enumerate și consecințele periculoase survenite sub forma legalizării

(spălării) efective a fondurilor, introducerea acestora în circuitul civil. Astfel, conform propunerii noastre, răspunderea penală, fiind o formă cea mai aspră de răspundere juridică, va necesita o creștere a pragului de cerințe în comparație cu răspunderea prevăzută de Legea nr. 75. Dacă contravențiile prevăzute de legea indicată sunt formulate ca componente formale, atunci componența infracțiunii pe care o propunem este formulată ca una materială.

Latura subiectivă al acestei infracțiuni este și o completare logică al art. 243 CP al RM și poate fi exprimată atât sub forma intenției indirecte, când persoana admite conștient posibilitatea survenirii unor consecințe prejudiciabile, cât și sub forma de imprudență, când persoană își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar considera în mod ușuratic că ele vor putea fi evitate (sineîncrederea) [7], sau nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă (neglijența). Astfel va fi eliminată situația „corpului străin” despre care vorbește V. Stati, când în cadrul art. 243 din Codul penal al Republicii Moldova, în dispoziție simultan se indică asupra scopului special al făptuitorului și asupra formei imprudente de vinovăție. În teoria dreptului penal este considerată o axiomă regula, conform căreia, prezența unui scop special în dispoziția unui articol din partea specială a Codului penal indică la faptul că săvârșirea acestei infracțiuni este posibilă numai cu intenție directă. [8, p. 76].

Analizând semnele subiective ale faptei propuse, concluzionăm că aceasta prezintă un grad prejudiciabil mai redus decât componența prevăzută de art. 243 din Codul penal al Republicii Moldova, întrucât, în egală măsură, o infracțiune săvârșită cu intenție directă prezintă un pericol social mai mare decât o faptă săvârșită cu intenție indirectă și, mai ales, cu o formă imprudentă de vinovăție. Aceasta se explică prin specificul elementului volitiv al intenției directe, care constă în **dorința** făptuitorului de a săvârși acțiuni prejudiciabile, în timp ce la intenție indirectă și imprudență o astfel de dorință este absentă. Cu alte cuvinte, la săvârșirea unei infracțiuni cu intenție directă, făptuitorul depune mai multe eforturi volitive pentru a comite fapta ilegală, ceea ce presupune o concentrare și o mobilizare psihică mai mare pentru încălcarea legii penale. În baza acestor considerente conchidem că sancțiunea articolului propus ar trebui să fie mai mică decât cea prevăzută la art. 243 din Codul penal al Republicii Moldova [9].

Subiectul componentei prevăzute de art. 243¹ este unul special și trebuie să facă parte din una din următoarele categorii:

- *entitățile raportoare*, adică persoanele fizice și juridice stipulate în p. (1) art. 4 al Legii № 308/2017 [10]. Din această categorie fac parte: a) băncile specificate în Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor; b) unitățile de schimb valutar (altele decât băncile); c) societățile de registru, societățile de investiții, Depozitarul central unic, operatorii de piață, operatorii de sistem, asigurătorii (reasigurătorii), intermediarii în asigurări și/sau în reasigurări, persoane juridice, Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule, fondurile nestatale de pensii, organizațiile de microfinanțare, asociațiile de economii și împrumut, asociațiile centrale ale asociațiilor de economii și împrumut; d) organizatorii jocurilor de noroc; e) agenții imobiliari; f) persoanele fizice și juridice care practică activități cu metale prețioase și pietre prețioase; g) avocații[11], notarii și alți liber-profesioniști, în perioada participării, în numele clientului, la orice tranzacție financiară și imobiliară sau în perioada acordării asistenței pentru planificarea ori efectuarea tranzacțiilor pentru client ce țin, în ambele cazuri, de vânzarea-cumpărarea imobilelor, donația bunurilor, gestionarea mijloacelor financiare, valorilor mobiliare și altor bunuri ale clientului, deschiderea și gestionarea conturilor bancare, crearea și gestionarea persoanelor juridice, gestionarea bunurilor aflate în administrare fiduciară, precum și de procurarea și vânzarea acestora; h) locatorii persoane juridice care practică activitate de întreprinzător și transmit, în condițiile contractului de leasing, locatarilor, la solicitarea acestora, pentru o anumită perioadă, dreptul de posesiune și/sau de folosință asupra unui bun ai cărui proprietari, cu sau fără transmiterea dreptului de proprietate asupra bunului la expirarea contractului; i) societățile de plată, societățile emitente de monedă electronică și furnizorii de servicii poștale care activează în conformitate cu Legea nr. 114/2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică [12]; j) furnizorii de servicii poștale care activează în conformitate cu Legea comunicațiilor poștale nr. 36/2016 [13]; k) entitățile de audit, persoanele juridice și întreprinderile individuale care prestează servicii de contabilitate; l) alte persoane fizice și juridice care comercializează bunuri în sumă de cel puțin 200000 de lei sau echivalentul acesteia numai în cazul în care plățile efectuate în numerar, indiferent dacă tranzacția este efectuată printr-o operațiune sau prin mai multe operațiuni care par a avea legătură între ele.

- *persoane publice* – p. (2) art. 123 CP al RM definește acest concept ca

funcționar public, inclusiv funcționar public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altă persoană care deține grade speciale sau militare); angajat al autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajat din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public;

- *persoane cu funcții de conducere de rang superior* – conform art. 3 al Legii № 308/2017 din această categorie fac parte responsabili sau angajați care dețin cunoștințe suficiente privind expunerea instituției la riscul de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, care ocupă funcții suficient de înalte pentru a lua decizii cu efect asupra acestei expuneri și care nu sunt neapărat membri ai consiliului de administrație;

- *persoane cu funcție de răspundere a entităților raportoare* – este un concept mai îngust decât cel de persoană cu funcție de răspundere, prevăzut în art. 123 CP al RM. Conform art. 2 al Legii № 75/2020 sub această noțiune se înțelege persoană fizică din cadrul entității raportoare căreia i se acordă, permanent sau provizoriu, prin lege, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor administrative de dispoziție, organizatorice ori economice;

- *angajat al entității raportoare* – această categorie, în conformitate cu Legea № 75/2020 semnifică orice persoană fizică din cadrul entității raportoare, angajată pe bază de contract individual de muncă, care are obligații ce țin de respectarea prevederilor Legii nr. 308/2017.

Ca și în cazul componentei legalizării (spălării) banilor, subiect al încălcării obligațiilor în domeniul combaterii legalizării (spălării) fondurilor obținute pe cale penală poate fi nu doar persoana fizică, ci și persoana juridică. Această prevedere va fi în deplină concordanță cu cerințele paragrafului 2 al art. 7 din Directivă a-șasea a UE privind spălarea banilor (6AMLD), conform căreia statele membre trebuie să ia măsuri necesare pentru a se asigura că persoanele juridice pot fi trase la răspundere penală pentru spălarea banilor în cazurile de supraveghere defectuoasă sau control insuficient din partea lor [14]. Această abordare va extinde gama de sancțiuni aplicate persoanelor juridice vinovate de săvârșirea de fapte legate de legalizarea banilor. Persoanelor juridice, potrivit art. 63 din CP al RM, li se poate aplica nu doar amenda, ci și măsuri de

influență precum privarea de dreptul de a exercita anumite activități și lichidare. Totodată este necesar de luat în vedere că în conformitate cu al. 5 art. 21 din CP al RM răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea persoanei fizice pentru aceeași infrațiune.

În caz de legalizare a activelor digitale în Republica Moldova, va fi, de asemenea, necesară extinderea gamei de entități raportoare prin includerea unei astfel de categorii precum **furnizor de servicii de active virtuale** (*virtual asset service provider*), sub care, în conformitate cu recomandările FATF, trebuie de înțeles orice persoană fizică sau juridică, care desfășoară una sau mai multe dintre următoarele activități sau operațiuni: (i) schimb între active virtuale și bani fiat; (ii) schimbul uneia sau mai multor active virtuale pe active virtuale de alt fel; (iii) tranzacții virtuale de transfer de active (de ex. efectuarea unei tranzacții în numele unei alte persoane fizice sau juridice pentru a muta un activ virtual de la o adresă sau cont virtual pe altă adresă sau cont); (iv) păstrarea și/sau gestionarea activelor sau instrumentelor virtuale care oferă control asupra acestora; (v) furnizarea sau participarea la furnizare de servicii financiare legate de oferta și/sau vânzarea unui activ virtual de către emitent [15].

Astfel, prin introducerea în Codul Penal al Republicii Moldova al articolului privind încălcarea obligațiilor în domeniul prevenirii legalizării (spălării) banilor, se va putea trage la răspundere penală nu numai acei infractori care urmăresc scopul de a legaliza fondurile obținute pe cale ilicită, ci și a intermediarilor, a persoanelor care creează condiții favorabile pentru spălarea veniturilor obținute pe cale ilicită. Această normă juridică va avea un impact pozitiv asupra eficienței generale a contracarării al acestui tip de activitate infracțională în Republica Moldova, care subminează nu numai fundamentele economice ale societății noastre, dar și prestigiul statului moldovenesc pe arena internațională.

Dispozițiile Legii nr. 75/2020, care prevăd răspunderea pentru încălcarea normelor în domeniul contracarării spălării banilor, sunt de fapt contravenții necodificate și, bineînțeles, ar trebui să aibă prioritate față de măsurile legale de caracter penal. Cu alte cuvinte, conducându-ne de principiul economiei represiei și delimitării normelor care prevăd răspunderea contravențională și cea penală, în cazurile ce nasc dubii legate de calificare, este necesar să ne ghidăm de prezumția de aplicare a prevederilor Legii Republicii Moldova nr. 75/2020. Astfel legea penală va fi aplicată doar în cazul celor mai periculoase încălcări, iar represiunea penală în domeniul contracarării spălării de bani nu va deveni excesivă și prea frecventă.

Referințe:

1. STATI V.A. *Sintagma „trebuia să știe”: o grefă eșuată, respinsă de „organismul” art. 243 din Codul Penal al Republicii Moldova*. În: Modern Scientific Challenges and Trends. nr. 11 (33). Part 1. Warsaw, Poland: Wydawnictwo Naukowe "iScience" 2020.
2. LUPAȘCU D., MAREȘ M. *Infrațiunea de spălare a banilor în legislația românească și în cea a Republicii Moldova*. În: Juridice Moldova – 16.12.2019. [Accesat: 18.12.2021]. Disponibil: <https://juridicemoldova.md/5529/infractiunea-de-spalare-a-banilor-in-legislatia-romaneasca-si-in-cea-a-republicii-moldova.html>
3. Conform datelor experților, în urma schemei care a primit denumirea neoficială „Landromat” în perioada anilor 2010-2014 prin intermediul hotărârilor judecătorești din Republica Moldova au fost legalizate circa 70 de miliarde de dolari, suma care depășește de multe ori PIB-ul țării noastre. Fluxurile financiare erau originare din Federația Rusă și se îndreptau spre țările din Europa de Vest. Vezi mai detaliat: TOFILAT S., NEGRUTA V. *The Russian Laundromat – a \$70 billion money-laundering scheme facilitated by Moldovan political elites*. Transparency International Moldova. Chișinău, June, 2019. [Accesat: 30.11.2021]. Disponibil: <https://watchdog.md/wp-content/uploads/2019/06/Russian-laundromat-Eng-1.pdf>; GAIBU S., KNOBEL A. *Moldova as a case study of new money laundering patterns. Lessons to learn and implications for the EU*. Policy paper. Expert-Group. Chișinău, November, 2018. [Accesat: 30.11.2021]. Disponibil: http://iep-berlin.de/wp-content/uploads/2018/12/Moldova_as_a_case_study_of_new_money_laundering_patterns.pdf
4. *The Global Laundromat: how did it work and who benefited?* În: The Guardian – 20.05.2017. [Accesat: 30.11.2021]. Disponibil: <https://www.theguardian.com/world/2017/mar/20/the-global-laundromat-how-did-it-work-and-who-benefited>; *Deutsche Bank, Mirror Trades, and More Russian Threads*. În: The New Yorker – 29.03.2017. [Accesat: 30.11.2021]. Disponibil: <https://www.newyorker.com/business/currency/deutsche-bank-mirror-trades-and-more-russian-threads>; *Global banks handled laundered Russian cash worth hundreds of millions*. În: CNN Money – 24.03.2017. [Accesat: 30.11.2021]. Disponibil:

<https://money.cnn.com/2017/03/24/news/russia-money-laundering-global-banks/>; *Scots shell companies used to launder £4 billion out of Russia.*

În: The Herald – 27.03. 2017. [Accesat: 30.11.2021]. Disponibil:

<https://www.heraldscotland.com/news/15183346.scots-shell-companies-used-launder-4-billion-russia/>

5. *Legea Republicii Moldova № 75 om 21.05.2020 privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor.* Publicată: 12.06.2020 în Monitorul Oficial № 142-146 art. № 260.
6. Trebuie de menționat că în comunitatea științifică incriminarea spălării neintenționate a banilor are și oponenti. În special, se argumentează că este necesar de evitat stabilirea răspunderii penale pentru fapte comise din imprudență în domeniul afacerilor economice, în cazul delictelor patrimoniale, întrucât un astfel de pas poate prejudicia libertatea activității de întreprinzător. Potrivit autorilor acestei opinii, incriminarea actelor neintenționate în domeniul comerțului va provoca printre oameni de afaceri, angajați ai băncilor, agenți comerciali, etc., o teama de răspundere penală pentru posibile indiscreții, încălcări neintenționate care pot apărea zi de zi în mii de tranzacții cotidiene efectuate. См. ШЕБУНОВ А.А. Борьба с легализацией незаконно полученных доходов по уголовному праву ФРГ. În: Государство и право. 1998. № 6. С. 80-92. Credem că în ceea ce privește spălarea neintenționată a banilor, această abordare ar trebui recunoscută ca depășită și, prin urmare, eronată. Practica modernă de contracarare a legalizării veniturilor criminale a dezvoltat reguli de conduită destul de clare pentru participanții profesioniști de pe piață, a căror respectare îi va scuti de riscul de a fi urmăriți penal în mod injust.
7. Punctul 13 din Preambulul celei de-a șasea directive a UE privind spălarea banilor (6AMLD), în special, se prevede că statele membre ar trebui să incrimineze spălarea banilor săvârșită nu numai din cauza neglijenței grave (*serious negligence*), ci și din cauza imprudenței (*recklessly*). *Directive (EU) 2018/1673 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2018 on combating money laundering by criminal law.*[Accesat: 09.12.2021]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_2018.284.01.0022.01.ENG. În versiunea oficială română a Directivei cuvântul *recklessly* la fel este tradus ca *din imprudență*, termenul, care în sensul legislației Republicii Moldova este o formă de vinovăție ce include în

sine sineîncrederea și neglijența. *Directiva (UE) 2018/1673 A Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor*[Accesat: 09.12.2021].Disponibil:<https://eurlex.europa.eu/legalcontent/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L1673&from=EN> Însă în dreptul anglo-saxon, în special în paragraful 2 al art. 2.02 din Codul Penal Model al SUA, imprudența și neglijența sunt categorii de același nivel care nu se absorbesc una pe alta și diferă prin prezența sau absența conștientizării riscului survenirii consecințelor. Dacă făptuitorul își dă seama de existența unui risc „semnificativ”, atunci vorbim de imprudență, dacă acest risc nu este conștientizat, atunci în faptele acestuia este prezentă neglijența. КОЗОЧКИН И.Д. *Уголовное право США: успехи и проблемы реформирования*. СПб: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2007. с. 119. Anume o astfel de abordare a fost utilizată în textul celei de-a șasea directive UE. Cele expuse ne permit să concluzionăm că conceptul de imprudență în sensul Directivei cel mai mult corespunde categoriei de „sineîncredere” din legislația națională a Republicii Moldova.

8. ПАРОВ А. И. *Проблемы квалификации преступлений по субъективным признакам: монография*. — Москва: Проспект, 2015.
9. Următoarele exemple pot servi drept ghid pentru determinarea mărimii sancțiunii la articolul propus. Legislația Regatului Unit este una dintre cele mai dure în ceea ce privește combaterea spălării banilor. În conformitate cu art. 334(1)(b) din *Proceeds of Crime Act 2002*, pedeapsa maximă pentru cele trei infracțiuni majore care formează spălarea banilor este de până la 14 ani de închisoare și/sau amendă. Totodată, potrivit art. 3(2)(a) din Reglementările privind spălarea banilor (*Money Laundering Regulations*) din 2003, încălcările procedurilor de raportare și verificare a clienților care presupun vinovăția neintenționată, se pedepsesc cu pedeapsa maximală de doi ani de închisoare și/sau amendă. Vezi: PRELLER S.F. Comparing AML legislation of the UK, Switzerland and Germany. În: *Journal of Money Laundering Control*. Vol. 11 No. 3, Emerald Group Publishing Limited, Bingley, UK, 2008. - P. 235.
10. Codul penal al Germaniei, care la fel incriminează ambele forme de vinovăție în cazul infracțiunii spălarea banilor, stabilește în §261(4) StGB „în cazuri deosebit de grave” o pedeapsă maximă de până la 10 ani de închisoare pentru fapte intenționate și până la doi ani pentru cele săvârșite din

- „neglijență gravă”.» (§261(5) StGB). Vezi: ГОЛОВЕНКОВ П.В. Уголовное уложение (Уголовный кодекс) Федеративной Республики Германия: научно-практический комментарий и перевод текста закона. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва: Проспект, 2014. — С. 215.
11. *Legea Republicii Moldova № 202 din 06.10.2017 privind activitatea băncilor.* (în vigoare din 01.01.2018). Publicată: 15.12.2017 în Monitorul Oficial № 434-439, art. № 727.
  12. După cum vedem, Legea care stabilește obligațiile entităților raportoare, nu conține obligația avocatului de a raporta autorităților competente în cazul suspiciunii că plata serviciilor sale a fost efectuată de către client prin fonduri legalizate. Și acest fapt nu este o omisiune. *R. J. Wilson*, specialist american în domeniul protecției internaționale a drepturilor omului, remarcă în acest sens că în această situație are loc „o ciocnire a două drepturi fundamentale concurente”. Pe de o parte, există un interes privat sub forma dreptului la apărare, sau, într-un sens mai larg, dreptul la un proces echitabil, iar pe de altă parte, interesul public sub forma obligației autorităților pentru a-și proteja cetățenii de infrațiuni. (Cm. WILSON R.J. *Human Rights and Money Laundering: The Prospect of International Seizure of Defense Attorney Fees*. În: *Criminal Law Forum. Society for the Reform of Criminal Law*. Vol. 3 No. 1. Vancouver, British Columbia. Springer, 1991. – P. 85-103). Uniunea Europeană în acest sens a mers în direcția recunoașterii priorității drepturilor omului față de interesele publice. Acest principiu a fost reflectat și în definirea sferei atribuțiilor avocaților ca entități raportoare în sensul Legii Republicii Moldova nr. 308 „Cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului”.
  13. *Legea Republicii Moldova № 114 din 18.05.2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică.* Publicată: 14.09.2012 în Monitorul Oficial № 193-197, art. № 661.
  14. *Legea comunicațiilor poștale a Republicii Moldova №. 36 din 17.03.2016.* Publicată: 29.04.2016 în Monitorul Oficial Nr. 114-122, art. №: 225.
  15. *DIRECTIVE (EU) 2018/1673 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 23 October 2018 on combating money laundering by criminal law.* [Accesat: 09.12.2021]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_2018.284.01.0022.01.ENG
  16. *Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers.* Guidance for a risk-based approach. Financial Action Task Force (FATF). Paris, France. June 2019. – P.

13-14. [Accesat: 10.12.2021]. Disponibil: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/RBA-VA-VASPs.pdf>; *Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers*. Updated guidance for a risk-based approach. Financial Action Task Force (FATF). Paris, France. October 2021. – P. 22. [Accesat: 10.12.2021]. Disponibil: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/Updated-Guidance-VA-VASP.pdf>

